

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kotiavun tarpeen kartoitus

Selvitys Mankilan kylän asukkaiden kotiavun tarpeesta

Reetta Vähä

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko (210 op)

Marraskuu / 2015

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Reetta Vähä	Sivumäärä 40 ja 3 liitesivua
Työn nimi Kotiavun tarpeen kartoitus	
Ohjaava(t) opettaja(t) Regina Pesonen, Pirkko Salo	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Mankilan kyläseura ry	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaajana toimii Mankilan kyläseura ry. Työn tavoitteena on esitellä tehdyn selvitystyön tuloksia ja kehittää kyläseuran toimintaa tehdyn selvitystyön perusteella. Selvitystyö oli kotiavun tarpeen kartoittaminen Mankilan kylän alueella. Työssä tuon esille miten Mankilan kyläseura ry voisi toteuttaa kotiavun tarjoamista Mankilassa.</p> <p>Selvitystyön tein kyselylomaketutkimuksella, joka toimitettiin kaikkiin Mankilan kotitalouksiin. Tekemäni tutkimus oli määrällistä tutkimusta, jonka avulla tarkasteltiin miten paljon Mankilan alueella on tarvetta kotiavulle. Tuloksien avulla kyläseuran on helpompi lähteä toteuttamaan kotiavun tarjoamista. Selvityksessä otin selvää millaista kotiapua asukkaat tarvitsisivat, jotta kyläseura osaa vastata asukkaiden tarpeisiin. Esittelen työssä myös erilaisia tapoja, miten kyläseura voisi toteuttaa kotiapua. Mankilan kyläseuran haastattelun perusteella tuon esiin muutamia mahdollisia yhteistyöverkostoja.</p>	
Asiasanat: kotipalvelut, kotiapu, Mankila, kyläseura	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Reetta Vähä	Number of Pages 40
Title Research of Need of home assistance	
Supervisor(s) Regina Pesonen, Pirkko Salo	
Subscriber and/or Mentor Mankila's village society	
Abstract <p>This thesis was ordered by Mankila's village society. The objective of this thesis is to present the results of the research and to develop the village society's activities based on the research. The research was done to survey the need for home assistance in Mankila village. In this thesis I present ways for Mankila's village society to carry out offering home assistance in Mankila.</p> <p>The research was done using a questionnaire which was delivered every household in Mankila. My research was quantitative research which was used to survey the extent of the need for home assistance. With the results it's easier for the village society to offer home assistance. In the research I intended to find out what kind of home assistance the residents needed so the village society could respond to their needs. In this thesis I also present different ways the village society could offer home assistance. I also introduce some possible cooperation networks based on the interview of the village society.</p>	
Keywords home help service, home assistance, Mankila, village society	

SISÄLLYS

1 Johdanto	5
2 Kyläseurat ja syrjäkylät	7
2.1 Mankilan kylän esittely	8
2.2 Mankilan kyläseura ry:n esittely	9
3 Aiheen valinnan taustaa	11
4 Kotiapu, kotipalvelut & kotihoito	13
4.1 Kotiapu lapsiperheille	14
4.2. Kotiapu vanhuksille	16
4.3. Kotiapua tarjoavat tahot	18
5 Kotiavun tarve Mankilassa	19
5.1 Kunnan tarjoama kotiapu	19
5.2 Kysely Mankilan asukkaille	20
5.3 Kyselyn tulokset	22
5.3.1 Kunnan kotiapu	23
5.3.2 Kotiavun tarve	24
5.3.3 Kotiavun useus ja hinta	26
5.3.4 Yhteenveto	28
6 Kotiavun järjestäminen Mankilassa	30
7 Loppupohdintoja	34
LÄHTEET	36
LIITTEET	39

1 Johdanto

Opinnäytetyöni tilaajana toimii Mankilan kyläseura ry. Kyläseura on ollut toiminnassa kolmen vuoden ajan ja näiden kolmen vuoden aikana se on pyrkinyt lisäämään Mankilan asukkaiden viihtyvyyttä kylässään kehittämällä toimintaa ja tapahtumia kaiken ikäisille kyläläisille. Kyläseura on jo pitemmän aikaa ollut kiinnostunut kartoittamaan kotiavun tarvetta Mankilassa, koska asukkaat ovat ottaneet kyläseuraan yhteyttä aiheen tiimoilta. Selvitykseni tarkoituksena oli saada kuva siitä, mikä tilanne Mankilassa on kotiavun tarpeen suhteen.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli kartoittaa kotiavun tarpeen tilannetta Mankilan kylän asukkaiden keskuudessa. Perehdyin myös tarkemmin kotiapuun, mitä se on, miten sitä toteutetaan ja mitkä tahot sitä tekevät. Työni tavoitteena on perehtyä kotiavun tarpeeseen Mankilassa ja siihen miten kyläseura voisi omalta osaltaan olla tarjoamassa kotiapua kylän asukkaille. Pyrin nostamaan esiin esimerkkejä, miten Mankilan kyläseura ry voisi toteuttaa kotiavun tarjoamisen Mankilan kylän asukkaille yhteistyössä muiden kunnan alueella toimivien järjestöjen tai lähikylien kanssa.

Esittelen opinnäytetyössäni Pohjois-pohjanmaan vuoden 2015 vuoden kyläksi valittua Mankilan kylää ja työn tilaajana toimivaa Mankilan kyläseura ry:tä. (Oosi, 2015.) Koska kartoituksen kohderyhmänä ovat Mankilan kylän asukkaat, halusin taustatietoa varten esitellä kylää ja paikallista kyläseuraa. Taustatietona on myös yleisesti pohdintoja kyläseurojen ja yhdistysten tärkeydestä pienissä syrjäkyliissä. Mankila kuuluu syrjäkyliin ja se onkin suurimpia Siikalatvan syrjäkyliä.

Selvitystyössäni käytin kyselylomaketta, johon jokainen Mankilan kylän kotitalous sai mahdollisuuden vastata. Selvitystyöni on määrällistä tutkimusta, jonka avulla pyrin saamaan kuvan siitä miten paljon Mankilassa kotiapua tarvitaan. Koimme kyläseuran kanssa, että tavoitamme Mankilan kylän asukkaat parhaiten kyselylomakkeen avulla. Jaoin lomakkeen jokaiseen Mankilan kylän kotitalouteen. Kyselyn avulla jokainen Mankilan kylässä asuva perhe sai mahdollisuuden kertoa oman kotiavun tarpeen tilanteensa.

Kyläseuraa haastatteleamalla otin selvää heidän tavoitteistaan kotiavun tarjoamisen ja asukkaiden tarpeisiin vastaamisen suhteen. Haastattelulla selvitin myös mistä kyläseura sai ajatuksen kotiavun tarpeen kartoittamiseksi. Haastattelun avulla sain pohjaa pohdinnoille, miten Mankilassa voitaisiin kotiavun tarjoamista toteuttaa kyläseuran puolesta. Halusin saada kyläseuran toimijoilta esille heidän omia ajatuksiaan ja tavoitteitaan kotiavun tarjoamisen suhteen Mankilassa.

Opinnäytetyöni tarkoituksena siis on antaa kattava kuva Mankilan kylän asukkaiden kotiavun tarpeesta sekä tarjota tilaajalle esimerkkejä siitä miten he voisivat osaltaan olla toteuttamassa kotiapua. Se millaista kotiapua tarvitaan vaikuttaa siihen miten sitä lähdetään tarjoamaan. Myös se, miten usein kotiapua tarvitaan, vaikuttaa sen käytännön toteutukseen ja siihen millaista yhteistyötä tarvitaan. Selvitystyöni avulla halusin ottaa selvää näistä asioista suoraan Mankilan kylän asukkailta.

2 Kyläseurat ja syrjäkylät

Pienien syrjäkylien kyläyhteisön ja yhteishengen muodostumiseen vaikuttaa paljon, jos kylällä on aktiivisesti toimiva kyläseura tai –yhdistys. Seurat ja yhdistykset pyrkivät parantamaan asukkaiden viihtyvyyttä omalla kylällä aktivoimalla asukkaita mukaan toimintaan ja sen kehittämiseen. Kyläseura vaatii toimiakseen aktiivisia ja innokkaita toimijoita, joilla on halua kehittää omaa kylää. Aktiivisena toimiva kylä voi jopa houkutella lisää asukkaita kylään. Viime vuosina vaarana on ollut pienten syrjäkylien kuihtuminen, sillä ihmiset muuttavat parempien palveluiden perässä kaupunkiin ja suurempiin kyliin. Aktiivinen kehittäminen ja olojen parantaminen voi tuoda kylään paluumuuttajia tai uusia perheitä.

Pienet kylät pyrkivät itse tuottamaan tarvitsemiaan palveluita ja näissä palveluissa kyläyhdistykset ovat keskeisinä toimijoina. (Suomenkylätoiminta ry, ohjeita ja oppaita, 2015.) Kyläyhdistysten toiminnassa talkootyöt ovat pääasiallinen tapa kylän kunnostustöissä, koska kylää pyritään kehittämään kylän omien asukkaiden voimin. Talkootöihin osallistuminen lisää kylän asukkaiden yhteisöllisyyttä ja motivoi kyläseuraa jatkamaan kyläkehittämisen parissa. Talkootöiden avulla pääsee myös mukaan kyläkehittämiseen. Kyläyhdistyksen toiminnan kannalta on tärkeää, että talkoisiin tulee osallistujia ja että kyläläisiltä tulee kehittämis ehdotuksia.

Vuonna 2011 Suomessa oli lähes 3000 rekisteröityä kyläyhdistystä, eli kyläläisillä on halua parantaa oman kotikylän oloja. Kyläyhdistysten avulla pienissä syrjäkylissä on mahdollisuus hakea valtiolta rahallista tukea erilaisiin hankkeisiin, joiden avulla kylää voidaan parantaa ja tehdä siitä asukasystävällisempi. Kyläseurojen ja toimijoiden tulee olla tietoisia erilaista rahoitus kanavista, jotta kyläkehittäminen on kannattavaa. Vuonna 2011 Suomessa käytettiin 45 miljoonaa euroa kyläkehittämiseen erilaisina hankerahoituksina ja talkootöinä. Rahasumma on noussut vuodesta 2009 eteenpäin. Tämän perusteella Suomessa on aktiivisia kyläyhdistyksiä ja kyliä, joilla on halua kehittää omaa asuinpaikkaansa ja olla mukana paikallisessa toiminnassa. (Suomenkylätoiminta ry, maakunnalliset kyläyhdistykset, 2015.)

Haapaveden-Siikalatvan seutukunnan alueella toimii Kylillä Kelpaa – hanke, jonka tarkoituksena on kehittää alueen kylien aktiivisuutta. Hanke on aloittanut toimintansa syksyllä 2015 ja se jatkuu kahden vuoden ajan. Tavoitteena hankkeen aikana on lisätä kylien omaehtoista kyläkehittämistoimintaa ja saada nuoria aktivoitua mukaan kyläkehittämiseen erilaisten vapaaehtoisuuskuntien, – järjestöjen ja – yhdistysten parissa. Hankkeen aikana tarkoituksena olisi löytää jokaiselle alueen kylälle tärkeimpiä kehittämistarpeita ja lisätä asukkaiden mahdollisuuksia oman kylänsä kehittämiseen sekä mahdollistaa omaan elämään vaikuttamisen. Tärkeää on myös saada nuoret innostumaan oman alueensa kehittämisessä ja mahdollistaa nuorille vaikuttaminen omalla kylällä. (Haapaveden-Siikalatvan seutukunta, Kylillä kelpaa –hanke, 2015.)

Erilaisten hankkeiden avulla kyläkehittäminen onnistuu pienillä syrjäkylillä. Hankkeissa hyödynnetään paljon erilaisia yhteistyöverkostoja tai ne toteutetaan suurimmalla alueella. Kylillä kelpaa –hankkeessa mukana on monia eri kyliä, koska hankkeen alueena on Haapaveden-Siikalatvan seutukunta. Kylä kehittäminen on tärkeä osa monien kyläseurojen ja –yhdistysten toimintaa, joten on tärkeää että heitä ohjeistetaan erilaisista kyläkehittämisen tavoista ja rahoituskanavista. Nuorten aktivoiminen ja innostaminen mukaan kyläkehittämiseen on myöskin tärkeää, koska he voivat vaikuttaa omaan tulevaisuuden asuinpaikkaansa ja tulevaisuudessa nuoret saattavat olla mukana kyläkehittämisessä.

2.1 Mankilan kylän esittely

Vuonna 2009 lakkautettujen kuntien Kestilän, Pulkkilan, Piippolan ja Rantsilan tilalle perustettiin Siikalatvan kunta, joka sijaitsee maantieteellisesti Suomen keskipisteessä. Mankila kuuluu Rantsilan kylän syrjäkyliin ja se sijaitsee Siikalatvan pohjoisrajalla. Siikalatvan kokonaispinta-ala on 2 229 km², josta asumispinta-alaa on 2 171 km². Siikalatva on kokoonsa nähden harvaan asuttu kunta, jossa asukkaita on vuoden 2014 lopussa ollut 5841. Suurin osa asukkaista on 15-64 -vuotiaita työkäisiä (57,4%) ja vanhuksia, eli yli 65-vuotiaita on 26,3%. (Siikalatvan kunta, kuntainfo, 2015.)

Mankilan kylässä asukkaita oli vuonna 2012 noin 260. Mankilassa on paljon maatalousyrittäjiä, joten peltopinta-alaa on paljon. Mankila onkin maanviljelyskylä, jonka

keskellä kulkee Siikajoki. Keväisin Siikajoki saattaa tulvia sen täytyttyä lumien sulamisvedestä ja runsaista vesisateista. Joen tulviessa, Mankilan kylän laakeudesta johtuen, kulkuyhteydet menevät poikki ja asukkaat ovat pahimmassa tapauksessa eristyksessä useita päiviä. Mankilan kylä onkin tunnettu tulvistaan ja on erityisesti parin viime vuoden aikana ollut usein uutisissa tulvien takia. Viimeisen viiden vuoden sisällä Mankilassa on kärsitty kevättulvien lisäksi loppukesän tulvasta sekä joulutulvasta. (Siikalatvan kunta, tietoa Siikalatvan kylistä, 2015.)

Mankila oli ennen asukasluvultaan nykyistä suurempi, mutta kuten useat muutkin pienet maalaiskylät on asukasluku laskenut hurjasti. Mankilaan on kuitenkin tullut niin kutsuttuja paluumuuttajia, jotka ovat muuttaneet kotiseuduilleen oman perheensä kanssa. Mankilan asukaslukua lisää ja pitää yllä myös maatalousyrittäjien määrä ja tiloille tarvitaan aina jatkaja. Mankilassa on aikanaan ollut oma meijeri ja rukoushuone, joista rukoushuone on edelleen käytössä. Kouluja kylällä oli jopa kolme kappaletta, joista yksikään ei enää ole käytössä. Viimeisen Mankilan kylän koulun lakkautuspäätös astui voimaan vuonna 2012. Mankilassa on ollut myös oma posti sekä kauppa, mutta nykyään kauppa- ja postiasiat tulee hoitaa joko Rantsilassa, 10-15 kilometrin päässä, tai Temmeksellä, 7-10 kilometrin päässä, riippuen siitä missä kohdin Siikajoen vartta asuu. (Mankilan kyläseura ry, 2015.)

2.2 Mankilan kyläseura ry:n esittely

Mankilassa on aikanaan toiminut Mankilan maamiesseura, Mankilan maa- ja kotitalousnaiset, Mankilan kyläyhdistys sekä Raittiusseura Laakson Vesa ry, jotka kaikki lakkautettiin vuonna 2011. Näiden tilalle perustettiin Mankilan kyläseura ry vuoden 2012 keväällä, joka on toiminut aktiivisesti parantaakseen kyläläisten oloja ja elävöittääkseen pientä syrjäkylää. Kyläseuran tavoitteena on kannustaa kylän asukkaita kehittämään omaa aluettaan ja näin lisäämään asukkaiden omaa viihtyvyyttä kylällä sekä järjestää tapahtumia ja harrastetoimintaa kaikenikäisille kyläläisille. (Mankilan kyläseura ry, 2015.)

Kyläseuran toiminnan pääpaikkana toimii entisen raittiusseuran talo, Laakson vesa, joka nykyään tunnetaan Mankilan kylätalona. Kyläseura on aloittanut toimintansa

kunnostamalla kylätaloa, jotta toiminnalle saataisiin hyvä ja kävijöitä houkutteleva pääpaikka. Kylätalo on rakennettu 1900-luvun alkupuolella, kyläläisten omista raaka-aineista, koko kylän voimin talkootyönä. Kylätalo on vanha rakennus, joten sen kunnostaminen on ollut tärkeä osa kyläseuran toimintaa. Jo 1900-luvulla, kun kylätaloa on rakennettu, Mankilan kylässä on ollut aktiivisia asukkaita, jotka ovat olleet innolla mukana vapaaehtoistyössä. Kylätalolla on tänä vuonna juhlistettu sen 100-vuotisjuhlaa järjestämällä näyttely Mankilan kylästä ja sen aktiivisista kyläläisistä sekä nykyisen kylätalon erilaisista käyttö tavoista. Kyläseuran toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen sekä talkootyöhön. (Mankilan kyläseura ry, 2015.)

Kyläseuran hallituksen jäsenet ovat toimineet ahkerasti saadakseen talkoihin mukaan ihmisiä ja saadakseen kylätaloa ja sen ympäristöä kunnostettua. Kyläseura vuokraa kylätaloa yksityiseen käyttöön, mutta järjestää siellä myös tapahtumia ja teemailtoja. Mankilan kylän asukkailta otetaan toiveita vastaan tapahtumia suunniteltaessa. Kyläseuran tavoitteena on tukea Mankilan kylän asukkaita ja lisätä heidän mielenkiintoaan kotikonnuilla pysymiseen. Kyläseura on talkoilla ja vapaaehtoisvoimin rakentanut kylätalolle terassin, joka lisää ja monipuolistaa talon käyttömahdollisuuksia. Kylätalon pihapiiriin on rakennettu talkoovoimin myös laavu ja nuotiopaikka, sekä leikkipaikka lapsille. Mankilan historiaan liittyen on kylätalon pihapiiriin rakennettu kyläjätit, Kiljo ja Koljo. Jätit on rakennettu kokonaisuudessaan talkoovoimin ja niiden rakentamiseen kyläseura sai rahoituksen. Kiljon ja Koljon uskotaan asuttaneen aikanaan Mankilan kylää, Siikajoen molemmin puolin. Jättien nimet ovatkin jääneet elämään Mankilan kylän paikkojen nimiin. (Mankilan kyläseura ry, 2015.)

3 Aiheen valinnan taustaa

”Hyvä tutkimusaihe on hyvän tutkimuksen alku.” (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2007, 66.) Työn aihetta valitessa on hyvä miettiä tarkkaan riittääkö itsellä mielenkiinto kyseistä aihetta kohtaan. Aihe ja sen valinta vaikuttavat suuresti työn etenemiseen ja todennäköisesti myös lopputulokseen. Jos aihe ei ole kirjoittajalle mieleinen, näkyy se myös työn sisällössä. Mielestäni on tärkeää mielenkiinnon säilymisen kannalta, että tutkimuksella on jokin päämäärä ja tarkoitus, ja että se tuottaa jotain hyödyllistä tilaajalle sekä koko ammattikentälle tutkimustyön tekijän lisäksi. (mt. 66.)

Tutkimusta tehtäessä on tärkeää, että tutkittava ongelma tai aihe on kiinnostava myös tutkijan ja kirjoittajan näkökulmasta. Opinnäytetyöni aihetta valitessa halusin sen hyödyttävän jollain tavalla jotain yhteisöä tai järjestöä. Olen ennenkin tehnyt yhteistyötä Mankilan kyläseura ry:n kanssa, joten oli luontevaa jatkaa yhteistyötä, kun heillä oli tarvetta selvitykselle. Itselleni kotiapu oli aiheena uusi, joten sekin osaltaan lisäsi mielenkiintoani tarttua aiheeseen. Olen kotoisin Mankilasta ja selvityksen tekeminen omalla kotikylällä on mielenkiintoinen ajatus. Kyläseura on puhunut kotiavun tarpeen kartoittamisesta jo aiemmin. Myös kyläläiset ovat lähestyneet kyläseuraa aiheen tiimoilta. (Hirsjärvi ym. 2007, 71.)

Mankilan kyläseura ry on melko nuori seura, joten kehittämistyötä on riittänyt. Olen saanut osaltani olla mukana paljon kyläseuran toiminnan kehittämisessä. Mankilan alueella ja alueellisen toiminnan kehittäminen on kiinnostanut, koska olen itse kotoisin Mankilasta eikä lapsuus aikanani alueella ollut juuri minkäänlaista toimintaa. Myös kylätalo on pitkään ollut käyttämättä ja tyhjillään. On hyvä että Mankilaan on saatu kyläseura, jossa on paljon innovatiivisia ja aktiivisia toimijoita, joilla on halua kehittää syrjäkylän toimintaa ja asumisoloja.

Idea kotiavun tarpeen kartoituksesta ja sen tarjoamisesta Mankilan kyläseuralle on herännyt naapurikylän esimerkin kautta. Naapurikylässä on toteutettu ja tarjottu kotiapua asukkaille kyläseuran toimesta, joten asian mahdollisuus otettiin esille myös kyläseuran hallituksenkokouksessa Mankilassa. Hallituksen mielestä tärkeää oli en-

sin kartoittaa mikä kotiavun tarpeen tilanne on kyläläisten keskuudessa, ennen kuin kotiavun tarjoamista mietittäisiin tarkemmin. Mankilan kylän asukkailla on ollut vaikeuksia löytää lastenhoitoapua, joten kotiavulle todennäköisesti on tarvetta myös kyläläisten mielestä. Opinnäytetyöhöni sisältyvän selvityksen avulla on hyvä kartoittaa kotiavun tarpeen tilanne Mankilassa, koska asukkaat saavat itse kertoa millaista koti-apua he tarvitsevat. Näin kyläseura osaa vastata asukkaiden tarpeisiin. (Porkka Rita, 2015.)

4 Kotiapu, kotipalvelut & kotihoito

Kotihoidolla tarkoitetaan terveys- ja sosiaalipalveluja, joita toteutetaan asiakkaalle heidän kotonaan. Näiden hoitojen ja palveluiden tarkoitus on hidastaa, ennaltaehkäistä tai korvata laitoshoidoa. Kotihoitoa voidaan tarjota myös asiakkaalle päiväsaerialassa, palvelukeskuksessa tai asiakkaalle, joka asuu esimerkiksi palvelutalossa. Kotihoidon pääasiallisena tarkoituksena on asiakkaan elämänlaadun parantaminen, antaa asiakkaalle mahdollisuus asua kotona pidempään ja tukea asiakasta. Palveluna kotihoito on hyvinkin vaihtelevaa, toisille se on ennaltaehkäisevää, toisille taas kuntouttavaa toimintaa ja viime kädessä se voi olla jopa saattohoitoa. Kotihoitoa tarjotaan pääasiallisesti vanhuksille ja vaikeasti kehitysvammaisille. (Hammar 2008, 21-22.)

”Kotipalveluilla tarkoitetaan asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen sekä muuhun tavanomaiseen ja totunnaiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.” (Finlex (17.9.1982/710 3Luku 20§), 2015.) Jokaisella perheellä on kriisitilanteissa oikeus kunnan tarjoamaan kotiapuun ja kotipalveluun. Yleensä kotipalvelua on tarvittu yllättävissä elämäntilanteissa, kuten äidin vakavan sairastumisen tai toisen vanhemman kuoleman takia. Kotipalveluun sisältyy kotiapu, jolla tarkoitetaan sekä asiakkaan kotona tehtävää työtä, että esimerkiksi kuljetus-, ateriat- ja siivouspalveluita tai sosiaalisia suhteita edistäviä palveluita. (Lehto, Kananoja, Kokko & Taipale, 2004, 132.)

Uusi sosiaalihuoltolaki (30.12.2014/1301, 1Luku 1§) on ollut voimassa vasta 2015 vuoden alusta. Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää perheen, yhteisön ja yksityisen henkilön sosiaalista turvallisuutta. Sosiaalihuoltolaissa on määrätty, että kunnan tulee huolehtia kuntalaisten oikeudesta sosiaalipalveluihin. Näihin sosiaalipalveluihin kuuluvat myös kotipalvelut, eli myös kotiapu. Kunnalla on siis velvoitteet huolehtia että nämä palvelut ovat kaikkien kuntalaisten saatavilla. Perheillä on oikeus kotipalveluihin, jos he eivät pysty huolehtimaan lasten terveydestä ja hyvinvoinnista tai tarjoamaan lapsille elämisen perustarpeita. Tällaisia tilanteita voi olla

kun perheeseen syntyy lisää lapsia, joku sairastuu vakavasti tai perhetilanne on erityisen raskas ja kuormittava. (Finlex, 2015.)

4.1 Kotiapu lapsiperheille

Toukokuussa 2015 Raahen seudun hyvinvointiyhtymä ja Auta Lasta ry tekivät kyselyn, jonka aiheena oli lapsiperheille kotiin annettavan avun kartoitus. Kyselyssä kartoitettiin myös kehittämis ehdotuksia lapsiperheiden saaman kotiavun parantamiseksi. Kyselyn vastauksista kävi ilmi, että perheet kokivat kotiin annettavan avun auttavan parhaiten vaikeissa ja haastavissa arjen tilanteissa. Perheissä yllättävät kriisitilanteet voivat olla erityisen kuormittavia, jolloin on tärkeää että ulkopuolinen apu on saatavilla. Kyselyssä kävi ilmi että moni oli kokenut saavansa apua helposti, kun taas useat samalla paikkakunnalla asuvat kokivat avun saannin hankalaksi. Tilanteita joissa apua olisi tarvittu, mutta sitä ei saatu, olivat esimerkiksi toisen vanhemman tai lasten sairastuessa, vanhemman väsymys lasten ollessa pieniä ja toisen vanhemman työskentely toisella paikkakunnalla. (Väisänen & Mulari 2015, diat 3-4.)

Mankilan kaltaisessa pienessä syrjäkylässä kotiavun saaminen kunnalliselta puolelta voi olla hankalaa, erityisesti kuntaliitoksen jälkeen. Kuntaliitoksen jälkeen kunnan pinta-ala nousi huomattavasti ja välimatkat pitenivät. Kunnalla ei riitä resurssit tarjoamaan apua jokaiselle sitä tarvitsevalla perheelle. Kunnallisen avun ulkopuolisilla tekijöillä on tärkeä rooli kotiapua tarjotessa, koska heidän kanssaan yhteistyössä kunta pystyy tarjoamaan apua kaikille sitä tarvitseville perheille.

Vielä vuosi sitten lapsiperheille tarjottu kotiapu oli tarkoitettu lähinnä lastensuojelun asiakkaille, mutta nykyään kaikilla lapsiperheillä on siihen oikeus. Kaikki perheet eivät ole tietoisia, että heillä on oikeus kotiapuun tai kunnilla ja kaupungeilla ei riitä resurssit tarjota apua sitä tarvitseville. On siis tärkeää, että kunnat ja kaupungit tiedottavat perheille heidän oikeudestaan kotiapuun. Kun lapsiperheiden oikeus kotiapuun evättiin, se näkyi suoraan lisääntyneenä lastensuojelun tarpeena. Kotiavulla on siis isokin merkitys lapsiperheille kriisi tilanteissa. (Rinta-Tassi, 2015.)

Sosiaalihuoltolain muutos mahdollistaa kotiavun kaikille perheille, joilla sille on tarvetta. Vaikka laki muuttui vasta 2015 vuoden alussa, ovat yksityiset kotiapua ja –palveluita tuottavat yritykset ja järjestöt voineet tarjota sitä myös niille perheille jotka eivät ole lastensuojelun asiakkaita. Laki muutoksen jälkeen, myös kunnallinen kotiapu on kaikkien sitä tarvitsevien haettavissa ja saatavilla, ei vain lastensuojelun asiakkaiden.

Sosiaali- ja terveystalvet ovat kehittyneet yhdessä muun yhteiskunnan mukana, varhaisissa maatalousvaltaisissa yhteiskunnissa perhe, yhdessä lähellä asuvien sukulaisten kanssa, pystyi tuottamaan niin tarvittavat elämisen ehdot kuin elämiseen tarvittavat tavaratkin. Osana yhteiskunnallista työnjaon kehitystä, perheolot ovat muuttuneet ja näin ollen myös sosiaali- ja terveystalvetuden tarve muuttui. Nykypäivän kahden sukupolven perheet eivät pysty huolehtimaan vanhuksista ja lasten hoidosta samoin kuin ennen 3-4 sukupolven perheet, tämän takia kotihoito ja kotitalvetlut muun muassa kotiapu ovat nousseet suurempaan rooliin. Yhä useammin tarvitaan ulkopuolista apua kodin ja perheen hoidossa, koska omat resurssit eivät siihen riitä. Tällaisissa tilanteissa kotiapu ja -talvetlut nousevat esiin. Näillä talvetluilla pyritään tukemaan perheen arkea ja vanhempien jaksamista, jotta lapsilla olisi turvallinen koti, missä kasvaa. (Lehto ym. 2004,12.)

Kotiapu ja –talvetlu toteutetaan aina yhdessä perheen kanssa, jonne apua tarjotaan. Lapsiperheille kotiapu on käytännössä kodin hoitamista, siivoamista ja lastenhoitoapua. Yleisesti kotiapu on lapsiperheen arjen tukemista yllättävissä tilanteissa. Lapsiperheillä on oikeus kotiapuun tilanteissa joissa lapsen hyvinvoinnin turvaaminen on vaarantunut. ”Lapsiperheiden kotitalvetlu toimii parhaimmillaan tehokkaana ehkäisevän lastensuojelun muotona.” (THL, 2015.) Kunta voi hyvin auttaa ennaltaehkäisemään esimerkiksi lasten ja nuorten huostaanottoa tarjoamalla kriisitilanteessa olevalle perheelle tukea arjen pyörittämiseen. On siis tärkeää, että perhe tietää oikeudestaan kotiapuun. Kaikki perheet eivät välttämättä ole tietoisia, että he ovat oikeutettuja kunnan tarjoamaan kotiapuun, eivätkä siksi osaa sitä pyytää. Kunnalla ei aina ole resursseja tarjota kotiapua, minkä takia on hyvä jos järjestöt tai erilaiset yhteisöt ovat kykeneviä tarjoamaan kotiapua sitä tarvitseville. Kotiavulla ja -talvetluilla

voi olla pitempiaikaisempaa merkitystä kuin vain sen hetkinen tuki perheelle, jos sillä voidaan estää tulevaisuudessa lasten huostaanottoja. (THL, 2015.)

Lasten ja nuorten huostaanotto on lisääntynyt, mikä osoittaa sen että perheissä on pahoinvointia, joka on aiheuttanut niin suuria ongelmia, että vaihtoehtona ovat enää vain korjaavat palvelut. Varhainen puuttuminen ongelmiin ja parhaassa tapauksessa näiden ongelmien ennaltaehkäisy vähentäisi suuresti korjaavien palveluiden tarvetta. Perheille annettavalla kotiavulla voitaisiin omalta osaltaan ehkäistä korjaavien palveluiden tarvetta. Esimerkiksi vanhemmuuden vahvistaminen on yksi tapa ennaltaehkäistä lasten pahoinvointia. Kotiapua tarjoamalla perheelle, jossa vanhemmilla on vaikeuksia lasten kasvatuksessa, pystyttäisiin tukemaan ja vahvistamaan vanhemmuutta tarjoamalla vanhemmille tukea arkisissa askareissa. Kotiin annettava apu voi tarjota vanhemmille hieman omaa aikaa, joka auttaa jaksamaan paremmin, jolloin lasten hyvinvointi on turvattu. (Halme & Perälä, 2014, 216.)

Kotiavulla ja –palveluilla on monenlaisia merkityksiä nyky-yhteiskunnassa. Avun tarpeellisuuteen ja sen merkitykseen vaikuttaa suuresti perhe jolle apua tarjotaan. Kotiapu määräytyy perheen tarpeiden mukaan, siinä tilanteessa jossa apua tarvitaan. On tärkeää kuunnella perhettä, jotta osaa tarjota oikeanlaista apua ja tukea kyseessä olevaan tilanteeseen ja jotta avusta olisi mahdollisimman suuri hyöty perheelle. Kotiapua tulisi pystyä tarjoamaan perheille, joilla sille on tarvetta silloin kun he sitä tarvitsevat, jotta perheen mahdollisia tulevaisuuden ongelmia pystyttäisiin ennalta ehkäisemään. Jos kunta ei pysty kotiapua tarjoamaan, on hyvä että löytyy aktiivisia seuroja ja järjestöjä, joilla on halua auttaa yhteisöään ja mahdollistaa kotiavun saanti.

4.2. Kotiapu vanhuksille

Kotiapu on erilaista vanhuksille kuin lapsiperheille. Vaikka molemmissa tapauksissa kotiapu on arkisissa asioissa tukemista, tarkoittaa se kuitenkin eri asioita. Vanhuksille kotiapu mahdollistaa kotona asumisen ja parhaassa tapauksessa lykkää laitoshoidon aloittamista useammalla vuodella. Nykypäivänä harvoilla perheillä on aikaa huolehtia suvun vanhimmista, koska asutaan kaukana ja oma työura vie paljon aikaa kuten

myös oma perhe. Perheen ulkopuolinen apu voi kuitenkin mahdollistaa sujuvan arjen vanhuksille.

Yhä useammin vanhukset haluavat asua kotonaan mahdollisimman pitkään, tutussa ympäristössä, jopa toimintakyvyn heikentymisen jälkeen. Kotiavulla vanhuksille voidaan mahdollistaa kotona asuminen ja laitoshoidon välttäminen. Kotiavulla asiakkaalle tarjotaan apua tämän omassa kodissa sairauden, vamman tai vanhuuden vuoksi. Vanhuksille tarjottavaa apua on esimerkiksi ruokakaupassa käynti, ruuan valmistus, kodin puhtaudesta huolehtiminen tai sosiaalinen kanssa käyminen. Monilla vanhuksilla kotona asuminen voi olla yksinäistä, jolloin kotiavun merkitys voi olla vain rupertelu vanhuksen kanssa eli sosiaalisten suhteiden ylläpitämistä, eikä vain arkisissa asioissa avustamista. (Turunen 2000, 133.)

Mankilan kylässä asuu yksinäisiäkin vanhuksia, joten olisi tärkeää tukea myös heidän sosiaalisia kanssakäymisiään ja näin lisätä henkistä hyvinvointia. Kuihtuvissa, pienissä ja syrjäisissä maalaiskylissä asukkaista suurin osa on vanhuksia, jotka ovat jääneet asumaan omaan kotiinsa. Nämä vanhukset eivät kuitenkaan pysty asumaan kotonaan ikuisuuksia ilman ulkopuolista tukea arkisissa askareissa. Kuihtuvat kylät kuihtuvat entisestään, kun niissä asuvat vanhukset joutuvat muuttamaan pois kotiaan.

Vanhusten kotona asumista voidaan helpottaa tarjoamalla siivousapua, ruuanlaittoapua tai käyttämällä vanhuksia kaupassa ja muilla tärkeillä asioilla. Näillä toimilla voidaan myös siirtää säännöllisten palvelujen ajankohtaa tulevaisuuteen ja lisätä vanhusten toimintakykyisiä elinvuosia. Yhä useampi vanhus haluaa asua kotonaan mahdollisimman pitkään, joka edellyttää sitä että kotona asumista tuetaan jollain tavoin. Useasti vanhuksen omaisilla ei ole aikaa toimia omaishoitajana tai auttaa vanhusta tämän arjessa, jolloin tarvitaan ulkopuolista apua. Kotiapu ja palvelut ovat tällaisissa tapauksissa hyvä vaihtoehto, jos tarvetta ei vielä ole kotihoidolle. (Häkkinen 2002, 12.)

4.3. Kotiapua tarjoavat tahot

Kunnan lisäksi kotiapua tarjoavat yksityiset henkilöt tai järjestöt. Kolmas sektori täydentää kunnallisia sosiaalipalveluita, kuten kotiapua ja –palveluita ja näitä käyttävät sekä ikäihmiset että muu väestö. Kunta saattaa jopa ohjata asukkaitaan hakemaan kotiapua yksityisiltä palvelun tarjoajilta. Palveluiden saatavuus on paljolti riippuvainen kunnan koosta. Pienillä paikkakunnilla ei ole yhtä paljon yksityisiä kotiavun tarjoajia tai vapaaehtoisjärjestöjä, kuin isoilla paikkakunnilla. Yksityisten kotiavun tarjoajien ja järjestöjen tarjoama kotiapua voi hyödyntää monipuolisemmin kuin kunnallista kotiapua. Kunnallisen avun ulkopuolinen kotiapua voi auttaa raskaimmissa töissä tai vanhuksia nykypäivän teknologian kanssa. Kolmannen sektorin tarjoama kotiapu ei siis välttämättä ole pelkästään siivousapua tai lastenhoitoapua. (Yksityiset palvelut ja vapaaehtoisapu, 2015)

Pienissä syrjäisissä kylissä kotiapua on myös naapureiden auttaminen. Mankilan kaltaisessa pienessä kylässä ihmiset tuntevat toisensa ja toistensa osaamista, jolloin apua voi pyytää myös naapurilta. Naapurit saattavat esimerkiksi auttaa pihatöissä tai korjaustöissä. Naapureista voi olla apua myös yllättävän kiiressä tai tapaturman sattuessa. Naapuriapu kertoo paljon kylän yhteishengestä ja yhteisöllisyydestä. Kotiapua voi siis saada myös naapureiltaan, eikä siihen välttämättä tarvita erikseen palkattua henkilöä. Mankilan kyläseura on aloittanut ”keittokeski-illat”, joka omalta osaltaan on kotiapua. Keski-illat kylätalolla on tarjolla keittoa lounasaikaan, pientä rahaa vastaan. Keitto on yhden kyläseuran jäsenen tekemää peruskotiruokaa.

Kotiapua tarjoavat monenlaiset yksityiset toimijat tai järjestöt. Näiden kunnallisten palveluiden ulkopuoliset palveluita tuottavat toimijat tarjoavat kotiapua joko lapsiperheille tai vanhuksille riippuen palvelun tarjoajasta. Vanhuksille kotiapua tarjoavat järjestöt pitävät tavoitteenaan vanhusten asumisen tukemisen, jotta heille voitaisiin mahdollistaa kotona asuminen mahdollisimman pitkään. Lapsiperheiden kotiavun tavoitteena on tukea vanhempien hyvinvointia ja jaksamista, jotta lapsilla olisi hyvä ja turvallinen ympäristö kasvaa. Kotiapua ei siis välttämättä tarvitse hankkia kunnalta.

5 Kotiavun tarve Mankilassa

Tein kyselylomakeselvityksen yhdessä Mankilan kyläseuran kanssa, kartoittaakseni kotiavun tarpeen tilannetta Mankilan kylän alueella. Selvityksen tarkoituksena oli saada kuva siitä, miten Mankilan kylän kotitaloudet kokevat oman tilanteensa kotiavun tarpeellisuuden suhteen. Selvityksen avulla halusin myös tiedustella, ovatko perheet Mankilassa saaneet kunnalta kotiapua ja tarjoaako kunta heidän mielestään tarpeeksi kotiapua. Kyselyn vastausten avulla Mankilan kyläseura osaa tarjota asukkaille juuri sellaista kotiapua jota he tarvitsevat. Kyselyn avulla kyläseura saa myös tietoon sen, onko Mankilan kyläläisillä tarvetta kotiavulle ja kannattaako kyläseuran aloittaa kotiavun tarjoaminen vai ei.

5.1 Kunnan tarjoama kotiapu

Siikalatvan kunta on ulkoistanut sosiaali- ja terveystaloudet. Haapaveden kaupungin sosiaali- ja terveyspiiri Helmi tuottaa nykyään Siikalatvan kunnan sosiaali- ja terveystaloudet. (Siikalatvan kunta, sosiaali- ja terveystaloudet, 2015.) Tänä vuonna kunnassa puhutaan sosiaali- ja terveystaloudtien kokonaisulkoistamisesta ja mahdollisesta yhteistyön päättämisestä Helmen kanssa. Kunta on saanut tarjoukset neljältä eri yritykseltä ja näiden tarjousten pohjalta tehdään päätös, jatketaan yhteistyötä Helmen kanssa, vai haetaanko palvelut joltain yksityiseltä yritykseltä. (Junnonaho, 2015.)

Mankilan asukkaille toimittamassani kyselylomakkeessa tiedustelin heidän kokemuksiaan kunnan tarjoamasta kotiavusta. Kyselyyn vastanneista kotitalouksista hyvin pieni osa oli saanut kunnalta jonkinlaista kotiapua. Kunnalta saatu kotiapu oli pääasiassa siivousapua ja lastenhoitoapua. Kunnalla on tällä hetkellä käytössään vain kaksi perhetyöntekijää, eikä heillä tietenkään riitä aika käydä jokaisen avuntarvitsijan luona. (Räbinä, 2015.)

5.2 Kysely Mankilan asukkaille

Tutkimuksella, tai selvityksellä, on aina jokin tehtävä, päämäärä tai tarkoitus, joka tässä tapauksessa on kotiavun tarpeen kartoittaminen Mankilassa. Kyselyn avulla haluan selvittää miten paljon kunta on tarjonnut kotiapua ja onko sitä asukkaiden mielestä tarjottu riittävästi. Kysely toimitettiin kaikille Mankilan kylässä asuville perheille ja vastaaminen tapahtui joko sähköisesti nettilinkin kautta tai paperiseen kyselylomakkeeseen. Kyselylomake jaettiin postitse jokaiseen Mankilan kylän kotitalouteen. Mankilassa asuu niin lapsiperheitä kuin vanhuksiakin, joten erilaisia avuntarvitsijoita löytyy. Tavoitteenani on saada mahdollisimman kattava kuva Mankilan kylän asukkaiden kotiavun tarpeen tilanteesta sekä siitä miten usein ja millaista kotiapua he tarvitsevat. (Hirsjärvi ym. 2007, 133.)

Valitsin opinnäytetyöni tutkimusmenetelmäksi kyselylomaketutkimuksen, koska koin että sillä tavoin vastausten kerääminen olisi helpointa. Selvitykseni kohteena kuitenkin on koko Mankilan kylä, jossa kotitalouksia on 126. Kyselylomakkeen avulla tavoitan kaikki asukkaat, jolloin kaikilla on yhtäläinen mahdollisuus osallistua tutkimukseen. Kotitalouksilla oli mahdollisuus vastata kyselyyn myös netissä. Nettikyselyn linkki laitettiin Mankilan kyläseuran nettisivuille ja Mankilan kyläseuran facebook sivulle. Paperisen kyselylomakkeen mukana oli saatekirje, jossa kerrottiin että kyselyyn voi vastata myös netissä tai saatekirjeen mukana olevalla lomakkeella. Saatekirjeessä kerroin kuka olen, miksi kysely on jaettu ja mihin tarkoitukseen vastaukset menevät. Myös netissä oli ohjeistus siitä, että kyselyyn vastataan joko nettilinkin kautta tai postilaatikkoon jaettuihin kyselylomakkeisiin.

Kyselylomakkeen mukana jaetussa saatekirjeessä, kerroin että kyselyn vastaukset tulevat vain opinnäytetyöni selvitystyön pohjaksi eikä yksittäisiä perheitä pystytä tunnistamaan vastausten perusteella. Kyselylomake on muotoiltu siten, ettei siitä pysty tunnistamaan kuka kyseisen vastauksen on antanut. Kyselyn tuloksista laadin yhteenvedon jonka toimitan kyläseuralle ja kyläseura huolehtii sen julkistamisesta. Paperisen kyselylomakkeen mukana oli ohjeistus, jonka mukaan vastaajien odotettiin vastaavan. Myös nettilinkin mukana oli ohjeistus siitä, miten kyselyyn tulee vastata. Kyselylomakkeessa ei kysytty kotitalouksilta minkäänlaisia taustatietoja, joiden avulla

pystyttäisiin tunnistamaan vastaajat. Selvitystyöni kannalta tällaiset kysymykset eivät olleet tärkeitä, vaan koin että tarpeellisia taustatietoja ovat perheen koko sekä perheen jäsenten iät.

Kyselylomaketta laatiessa tulee olla tarkka kysymysten suhteen, jotta ne eivät ole liian johdatteluvia, epämääräisiä tai harhaanjohtavia. Kyselyssäni käytin monivalinta-kysymyksiä, joissa osassa oli myös mahdollisuus avoimeen vastaukseen. Tutkimusongelma määrittelee sen, millaisia kysymyksiä kyselyssä on. Opinnäytetyössäni selvityksenä on kotiapu ja sen tarpeellisuus Mankilan kylän asukkaiden keskuudessa. Kyselyn sisältöä kävin läpi yhdessä kyläseuran kanssa, jotta kyselyn sisältö vastaisi heidän toiveitaan. Tärkeää oli saada tietää millaista kotiapua asukkaat tarvitsevat, kuinka usein sitä tarvitaan ja miten paljon he olisivat valmiita maksamaan saamastaan avusta. (Valli 2010, 103-104.)

Kysely aloitetaan usein taustakysymyksillä, tässä selvityksessä taustakysymyksiä olivat kotitaloudessa asuvien henkilöiden lukumäärä ja henkilöiden iät. Näiden kysymysten avulla voi suorittaa vertailua siitä, miten perheen koko sekä perheen jäsenten iät vaikuttavat kotiapuun, sen tarpeellisuuteen ja siihen millaista kotiapua tarvitaan. Taustakysymykset myös valmistavat vastaajaa varsinaiseen aiheeseen. Kyselylomake kannattaa pitää melko lyhyenä, jotta vastaaja ei jätä vastaamatta pelkästään sen takia että oma aika ei riitä vastaamiseen. Kyselylomakkeenäni oli melko lyhyt, mutta koimme kyläseuran kanssa, että siinä kuitenkin sisällöllisesti on kaikki oleelliset kysymykset kartoituksen suhteen. (Valli, 2010, 104-105.)

Postikyselyn riskeinä on se, että vastaaja ei vastaa kyselyyn toivotulla tavalla, vaikka ohjeistus on mukana kyselyssä. Saatekirjeen ja ohjeistuksen tulisi siis olla tiivis ja kattava. Jokaiseen kotitalouteen jaettiin yksi paperinen vastauslomake, jolloin jokaisesta kotitaloudesta, joka vastasi paperiseen lomakkeeseen, on yksi vastaus. Nettilinkin kautta on saattanut vastata useampi henkilö yhdestä kotitaloudesta, vaikka vastauksia toivottiin yksi jokaisesta kotitaloudesta Mankilan kylässä. Postitse jaettavan kyselyn riskinä on myös se, että vastaus prosentti voi olla alhainen. Kysely heitetään helposti menemään tai siihen unohdetaan vastata. Tämä tulee ottaa huomioon selvitystä tehtäessä ja tulosten analysoinnissa. (mt. 2010, 107.)

Kyselyn vastausprosenttia pienentää myös se, että kotitaloudet ja perheet joilla ei ole tarvetta kotiavulle saattavat jättää vastaamatta. Tulosten suhteen olisi tärkeää, että myös ne kotitaloudet joilla kotiavulle ei ole tarvetta vastaisivat kyselyyn. Kotiavun tarpeesta saa kuitenkin hyvän kuvan pelkästään niiden kotitalouksien vastausten perusteella, jotka sitä tarvitsevat. Kaikki virhemarginaalit tulee kuitenkin ottaa huomioon selvitystä tehtäessä, jotta niihin osaa varautua tuloksia analysoidessa.

Selvitystyöni tein toimittamalla yhdessä kyläseuran kanssa lomakkeet kaikkiin Mankilan alueen postilaatikkoihin. Nettilinkki julkaistiin kyläseuran kotisivuilla ja kyläseuran facebook-sivulla, joissa molemmissa oli oheistus vastaamista varten. Lomakkeet keräsin puolentoista viikon kuluttua, mutta nettilinkki oli auki hieman pitemmän aikaa. Kävin kaikki paperiset lomakkeet läpi ja tein koonnin vastauksista. Tämän jälkeen tutkin nettilinkin kautta tulleita vastauksia weprobol –ohjelman avulla. Kyselyn vastausten perusteella tein yhteenvedon esitettäväksi kyläseuralle ja julkistettavaksi. Yhteenvedon avulla kysely saa päätöksen ja vastanneet näkevät että heidän vastauksiltaan on ollut jotain merkitystä.

5.3 Kyselyn tulokset

Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus ovat tärkeitä asioita mietittäessä palveluiden laatua. On tärkeää asiakkaiden kannalta, että palvelut ovat tarjolla asiakkaille, silloin kun he sitä tarvitsevat. Myös se, että palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeita, on otettava huomioon niitä tarjotessa. Kyselyn tulosten avulla Mankilan kyläseura pystyy tarjoamaan kyläläisille, jotka tässä tapauksessa ovat asiakkaita, sellaisia kotiavun palveluita joita he tarvitsevat, niin usein kun he sitä tarvitsevat ja niille kotitalouksille joilla kotiavulle on tarvetta. (Perälä, Halme & Kanste 2014, 228-229.)

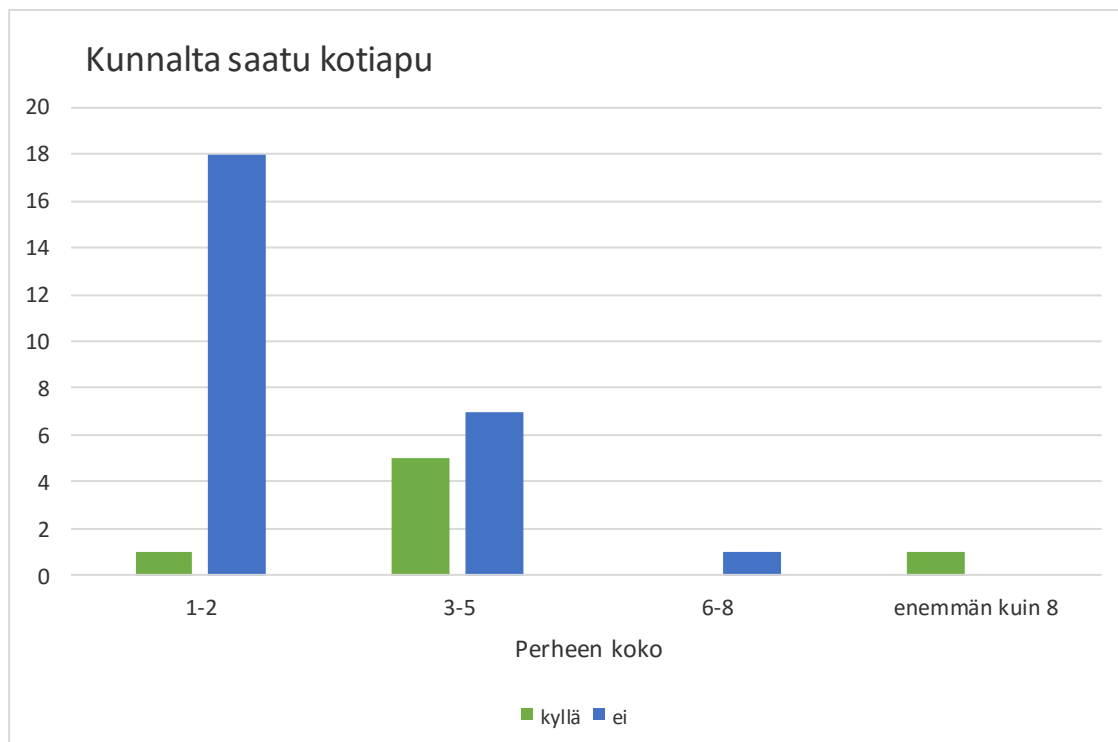
Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan reilu neljäs osa Mankilan kotitalouksista, eli vastausprosentti on 26. Nettilinkin kautta vastasi 17 kotitaloutta ja paperiseen kyselylomakkeeseen vastasi 16 kotitaloutta. Selvitykseen vastanneista Mankilan kylän kotitalouksista yli puolet olivat 1-2 hengen kotitalouksia, eli eläkeläispariskuntia tai työikäi-

siä pariskuntia, joiden lapset eivät enää asu kotona. Kolmas osa vastaajista oli perheitä joissa on 3-5 henkeä ja loput vastaajista oli kotitalouksia, joissa henkilöitä on kuusi tai enemmän, eli niin sanottuja suurperheitä.

5.3.1 Kunnan kotiapu

Kyselyn tulosten perusteella, suurin osa Mankilan alueen perheistä ei ole saanut kunnalta kotiapua ja kokevat että kunta ei tarjoa riittävästi kotiapua tai eivät osaa ottaa kantaa asiaan. Muutammat perheet, jotka olivat saaneet kunnalta kotiapua, olivat saaneet sitä lastenhoidossa ja kodin siivouksessa. Yksi vastanneista olisi kaivannut kotiapua tai kodinhoitajaa, silloin kun perheen lapset olivat pienempiä, nyt perheen tilanne on toinen ja he eivät ainakaan tällä hetkellä kotiapua tarvitse. Joko kunta ei ole pystynyt tarjoamaan kotiapua tai perheet eivät ole sitä osanneet hakea tarvittaessa. Laki on muuttunut vasta 2015 luvun alussa ja aiemmin kotiapu oli tarkoitettu pääasiassa perheille, jotka ovat lastensuojelun asiakkaita. Vanha laki on myöskin vaikuttanut siihen, että perheet eivät ole kotiapua saaneet vaikka sitä olisivat tarvinneet. Nykyään laki kuitenkin oikeuttaa kotiavun hakemisen ja saamisen kaikille perheille, jotka sitä tarvitsevat.

Kunnalta kotiapua olivat saaneet eniten 3-5 hengen perheet. Perheet jotka eivät olleet saaneet kunnalta kotiapua olivat 1-2 hengen perheitä. (Kuva 1) Kotiavun tarpeeseen vaikuttaa paljon perheen koko ja perheen jäsenten iät. 1-2 hengen kotitalouksissa, jotka eivät kotiapua ole kunnalta saaneet, perheenjäsenet todennäköisesti ovat työkäisiä ihmisiä, jolloin kotiavulle ei ole niin suurta tarvetta. 3-5 hengen perheissä taas on vieläkin lapsia, joten kunnalta on saatettu saada lastenhoitoapua. Myös yli 8 hengen perheissä kodinhoitajalle tai perhepäivähoidolle on ollut tarvetta. Useamman lapsen kanssa arjen pyörittäminen voi olla raskasta vanhemmille, varsinkin jos toinen vanhemmista käy töissä ja toinen on yksin kotona pitkiä aikoja lasten kanssa.

Kuva 1 Kunnalta saadun kotiavun jakautuminen perheen koon perusteella.

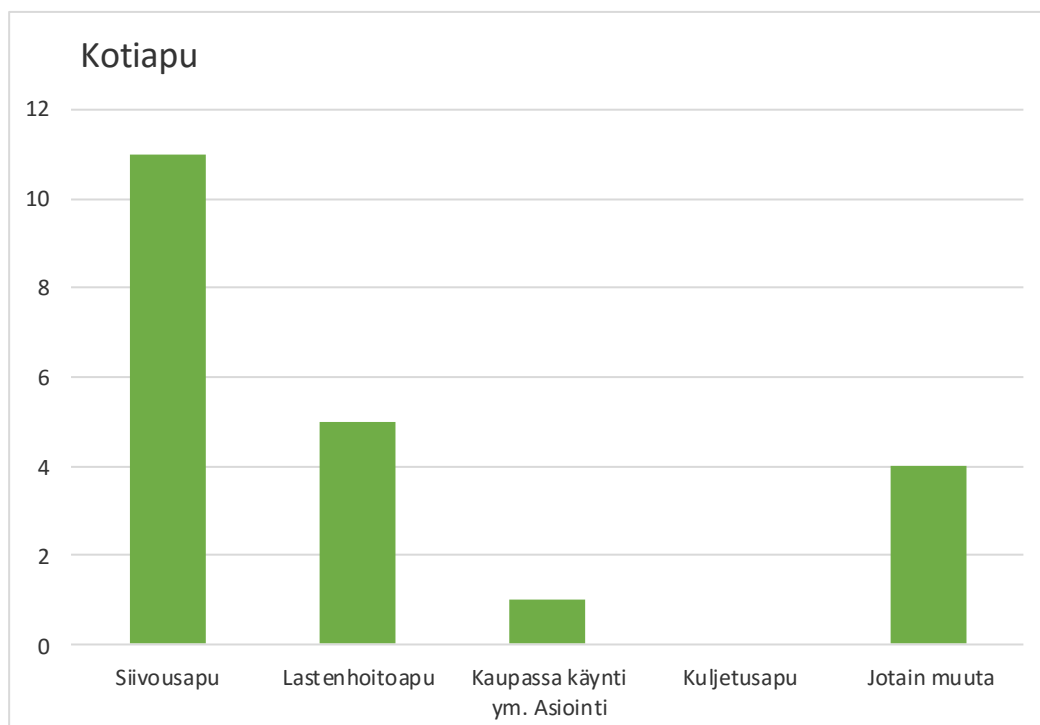
5.3.2 Kotiavun tarve

Kyselyyn vastanneista Mankilan talouksista reilu kolmas osa vastasi tarvitsevansa jonkinlaista kotiapua. Näistä kotitalouksista suurin osa olivat perheitä, joissa henkilöitä on 1-5. Eläkeikäisiä kotiapua tarvitsevia oli neljä kotitaloutta ja loput olivat kotitalouksia joissa on eri-ikäisiä lapsia. Perheen arjen pyörittäminen vie paljon voimia vanhemmilta, jolloin oma jaksaminen ja hyvinvointi ovat vaarassa ja tämän seurauksena myös lasten hyvinvointi. Mankilassa perheillä on usein pulaa lastenhoitoavusta, jotta vanhemmat pääsisivät esimerkiksi navettaan tai hoitamaan muita maatilan töitä. Eläkeläisillä taas usein oma kunto ja jaksaminen eivät salli kaikkien kotitalous töiden tekemistä, jolloin kotiavulle on tarvetta.

Kyselyyn vastanneista vanhuksista vain pieni osa ilmoitti tarvitsevansa kotiapua. On kuitenkin hyvä, että kaikilla on tiedossa se, että kotiavun tarjoamista suunnitellaan Mankilan kylällä kyläseuran toimesta, jolloin avun hankkiminen on helpompaa. Mo-

nella eläkeikäisellä tilanne voi olla täysin toinen vuoden tai parin päästä, koska oman kunnan huonontumista ei voi koskaan ennustaa. Osa vanhuksista voi jo saada koti-apua tai jotain muuta kodinhoidollista tukea esimerkiksi yksityiseltä taholta, jolloin heillä ei enää ole tarvetta muulle avulle. Tilanteen vaatiessa kotiavun hankkimien on kuitenkin helpompaa, jos sitä tarjoaa oman kylän aktiivinen kyläseura.

Kyselyyn vastanneista kotitalouksista, joissa kotiapua ei tarvittu, olivat 1-2 henkilön kotitalouksia ja 3-5 hengen kotitalouksia. Yksi vastanneista suurperheistä olisi tarvinnut kotiapua silloin kun lapset olivat pienempiä, mutta tällä hetkellä perheellä ei kotiavulle ole tarvetta. 3-5 hengen kotitalouksissa, joilla ei ollut tarvetta kotiavulle, lapset ovat pääasiassa yläkouluikäisiä tai nuoria 16–22-vuotiaita. Muutamassa kotitaloudessa oli myös alle kouluikäisiä tai alakouluikäisiä lapsia. 1-2 hengen kotitalouksissa asukkaat olivat joko eläkeläisiä tai työkäisiä aikuisia. Osa vastanneista ilmoitti, että heillä ei ole tarvetta kotiavulle tällä hetkellä. Kotiavun tarpeen tilanne voi kuitenkin muuttua tai se voi tulla yllättäen. Kaikilla Mankilan kotitalouksilla on kuitenkin kyselyn perusteella tiedossa, että Mankilan kyläseuralla on suunnitelmassa aloittaa kotiavun tarjoaminen Mankilan asukkaille.

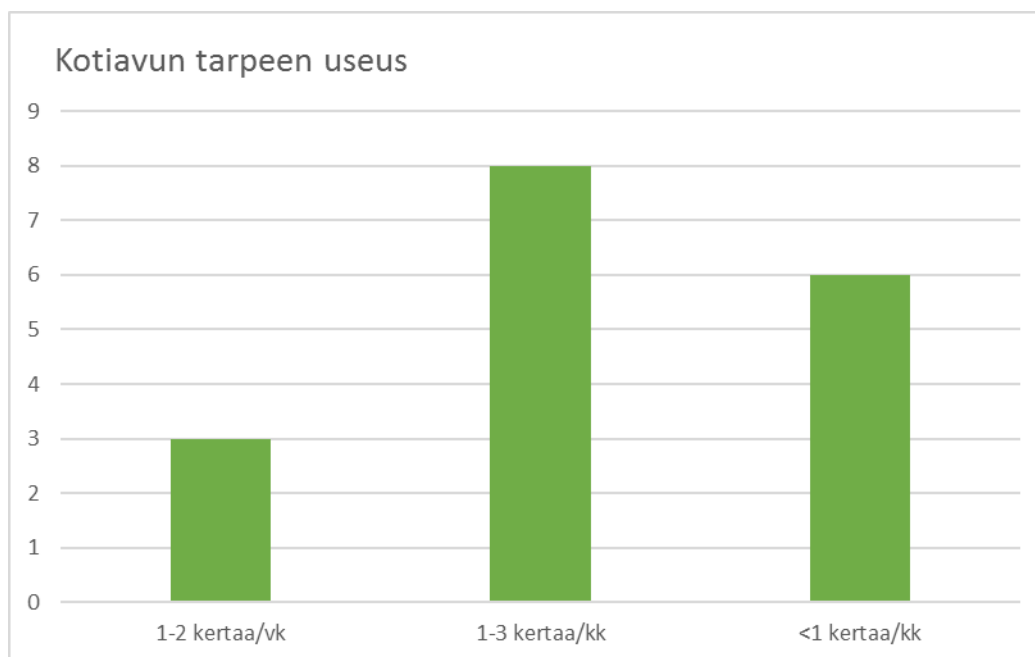

Kuva 2 Mankilan asukkaiden kotiavun tarve.

Mankilan kylän kotitaloudet kaipaisivat kotiapua lastenhoidossa, siivouksessa sekä piha- ja puutarhatöissä. Yksi selvitykseen vastanneista kaipasi apua myös kaupassa käynnissä ja muussa asioinnissa (kuva 2). Selvityksessä halusin selvittää, miten lapsiperheiden ja eläkeläisten tarvitsema kotiapu eroaa toisistaan. Lapsiperheillä, riippumatta lasten määrästä ja iästä, kotiavun tarve oli lastenhoitoapua ja siivousapua. Muutamat perheet kaipasivat apua myös pihatöissä. Mankilan asukkaat ovatkin ottaneet yhteyttä kyläseuraan, kun tarvitsivat lastenhoitoapua. (Porkka, 7.11.2015.) Lastenhoito apua tarvitsivat pääasiassa perheet, joissa lapset ovat alle kouluikäisiä. Eläkeläisillä tai kotitalouksilla, joissa ei ole lapsia, kotiapua tarvittaisiin siivouksessa ja puutarha- sekä pihatöissä.

Mankila on maalaiskylä, jossa on erikokoisia maatiloja. Maatilantyöt vievät päivästä aina jonkin verran aikaa, joten lastenhoitoapua saatetaan tarvita pienissä pätkissä. Maalaiskylässä kotitalotkin ovat usein isoja, kuten myös talojen pihapiirit. Vanhuksilla oma jaksaminen ei välttämättä salli kaikkien kodin siivoustöiden tekemistä. Koska Mankila on tulva aluetta, on lähestulkoon kaikki alueet, joihin tulva ei yllä, jo rakennettu. Eli uusille taloille ei niin paljon paikkoja enää ole. Vanhat talot vaativat monenlaisia pieniä korjaustöitä, joita vanhat ihmiset eivät enää välttämättä jaksaa tehdä. Nämä tekijät varmasti vaikuttavat siihen, millaista kotiapua Mankilassa tarvitaan.

5.3.3 Kotiavun useus ja hinta

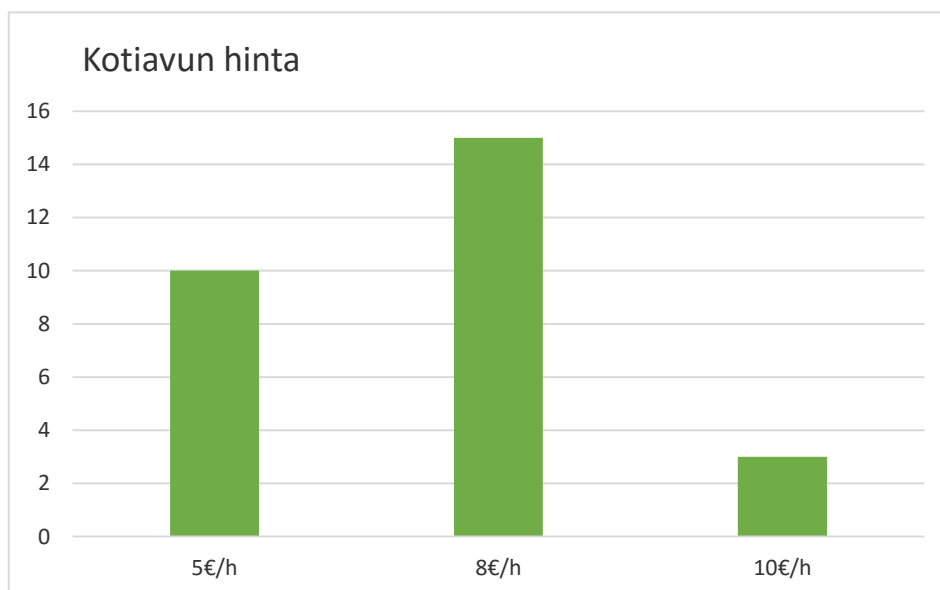

Kuva 3 kotiavun tarpeen useus

Suurin osa selvitykseen vastanneista kotitalouksista vastasi tarvitsevansa kotiapua 1-3 kertaa kuukaudessa. Kaksi vastaajista tarvitsisi kotiapua 1-2 kertaan viikossa ja viisi kotiapua tarvitsevista kotitalouksista tarvitsisi kotiapua vähemmän kuin kerran kuukaudessa (kuva 3). Kysyttäessä kuinka usein perheet tarvitsevat kotiapua, lapsiperheet vastasivat tarvitsevansa kotiapua 1-3 kertaan kuukaudessa tai 1-2 kertaan viikossa. Eläkeläiset ja 1-2 hengen kotitaloudet taas vastasivat tarvitsevansa kotiapua vähemmän kuin kerran kuukaudessa. Se kuinka usein kotiapua tarvitaan, riippuu paljon siitä minkä kokoinen perhe on kyseessä ja millaista kotiapua perhe tarvitsee. Esimerkiksi siivousapua ei välttämättä tarvita perussiivoukseen, vaan suursiivoukseen, jota ei yleensä tehdä viikoittain. Lastenhoitoavulle on tarvetta yleensä useammin kuin siivousavulle.

Kyläseuran pyynnöstä, selvityksessä kysyttiin mitä asukkaat olisivat valmiita maksamaan kotiavusta. Selvitykseen vastanneista lähes puolet olisivat valmiita maksamaan saamastaan kotiavusta kahdeksan euroa tunnilta. Vain kolme vastaajista maksaisi saamastaan avusta kymmenen euroa tunnilta. Loput maksaisivat viisi euroa tunnilta (kuva 4). Kysymyksen vastaus vaihtoehdot valittiin yhdessä kyläseuran kanssa. Vastaajien kesken ei ollut juurikaan eroja sen suhteen kuinka paljon kotiavusta oltaisiin valmiita maksamaan, riippuen onko kotiavulle tarvetta vai ei. Selvitykseen vastaamal-

la asukkaat pääsevät itse vaikuttamaan siihen, minkä verran kotiapua heille tulisi maksamaan.

Kuva 4 kotiavun hinta.

5.3.4 Yhteenveto

Selvityksen perusteella Mankilassa on tarvetta kotiavulle ja kotiapua tarvittaisiin pääasiassa muutamia kertoja kuukaudessa. Kyselyn vastausten perusteella kyläseuralla on pohjatietoa siitä, millaista kotiapua Mankilan kylän asukkaat tarvitsisivat. Näiden tietojen avulla kyläseura voi aloittaa suunnitelmat kotiavun toteuttamiseksi vastataksien kyläläisten tarpeisiin. Kysyntää kotiavulle kuitenkin löytyy ja tulevaisuudessa sitä voi löytyä enemmänkin perheiden tilanteiden muuttuessa.

Mankila on vain yksi Siikalatvan kunnan alueen syrjäkylistä, joten kotiavun tarve voi olla samaa luokkaa myös muualla. Kotiavun tarpeen kartoittaminen Mankilassa antaa osviittaa koko kunnan alueen tilanteesta, joten tulosten yhteenveto toimitetaan myös kunnan toimihenkilöille. Mankilassa tarvittava kotiapu on lähinnä siivous ja lastenhoidtopua, joten tehtävä kotiapua ei ole kovin rankkaa tai aikaa vievää. Eikä pelkästään Mankilan alue työllistä täyspäivästä työntekijää.

6 Kotiavun järjestäminen Mankilassa

Haastattelin kyläseuran jäseniä kotiavun järjestämisen suhteen. Haastateltavat ovat opinnäytetyöni ohjaajat kyläseuran puolesta. Heidän kanssaan suunnittelin myös tekemäni kyselyn sisällön. Kotiavun järjestämisen suhteen halusin tietää millaisia tavoitteita ja ajatuksia kyläseuralla on kotiavun tarjoamisen suhteen tulevaisuudessa ja miten he ajattelevat kotiavun tarjoamisen tapahtuvan käytännössä.

Kyläseura on jo etukäteen pohdiskellut sitä, miten kotiapua tulevaisuudessa tarjottaisiin kyläläisille, jos sille ilmenee tarvetta. On tärkeää kartoittaa kaikki mahdolliset vaihtoehdot suhteutettuna tarpeen määrään, jotta kotiavun tarjoaminen tapahtuu kattavasti ja se vastaa kyläläisten tarpeita. Kyläseuralla on ajatuksia toteuttaa kotiavun tarjoaminen mahdollisesti yhteistyössä lähikylien tai alueellisten järjestöjen kanssa. Myös työllistettävien hyödyntäminen tai yrityksen perustaminen nousivat esille kotiavun järjestämisen suhteen. (Porkka Rita ja Rabinä Anu, 2015.)

Kotiavun tarpeen kartoittamisen jälkeen tulee miettiä millä tavoin kyläläisten tarpeisiin voitaisiin vastata. Mankila on asukasluvultaan pieni kylä, joten pelkästään Mankilan alueella kotiapu ei työllistä yhtäkään henkilöä täyspäiväisesti. Lähikylien kanssa tehtävä yhteistyö vaatii työntekijän käyttöön autoa, koska välimatkat ovat pitkät. Samoin koko Siikalatvan kunnan alueella tehtävä työ vaatii autoa ja mahdollisesti myös enemmän työntekijöitä.

Kyläseuran ajatuksena on mahdollinen yhteistyön tekeminen Siikalatvan 4H-yhdistyksen kanssa tai paikallisen MLL:n kanssa. (Porkka ja Rabinä, 2015). Molemmat yhdistykset toteuttavat kotiapua alueellisesti. MLL, eli Mannerheimin lastensuojelu liitto tekee yleisesti yhteistyötä kunnan kanssa lapsiperheiden tukemiseksi. MLL:n tavoitteena on tukea vanhemmuutta ja näin edistää perheiden hyvinvointia. Yhteistyö paikallisen MLL:n kanssa olisi hyvä tapa toteuttaa käytännössä kotiavun tarjoaminen. (MLL kunnan kumppanina, 2015.)

Eri puolilla Suomea paikalliset 4H-yhdistyksen tarjoavat alueellisesti kotiapua niin vanhuksille kuin lapsiperheillekin. Esimerkiksi Jyvässeudun 4H-yhdistys tarjoaa kotiapua ikkunanpesuun, pihatöihin, siivoukseen, asiointiin, juhlien järjestämiseen ja ruuanlaittoon. 4H:n kotiavun työntekijät ovat nuoria, jotka ovat suorittaneet 4H:n oman kotityökurssin, joka antaa valmiudet toimia kotiapu työntekijänä. Työntekijät sopivat itse asiakkaiden kanssa aikataulusta ja käyttävät siivouksessa asiakkaan omia työvälineitä. Tällainen työskentely voisi toimia myös Siikalatvalla, ainakin alueellisesti. Samalla saataisiin työllistettyä nuoria koko kunnan alueella. (Jyvässeudun 4H-yhdistys ry, kotiapu, 2015.)

Kotiavun tarjoamisen lisäksi 4H järjestää esimerkiksi Lahdessa kotiapurkurseja, joissa opetetaan yli 14-vuotiaille nuorille mitä kotiapu on käytännössä. Kurssin käytyä on mahdollista toimia 4H:n kotiapu työntekijänä. Tällainen malli ja kurssin järjestäminen voisi toimia myös Mankilassa ja yleisesti koko Siikalatvan alueella. Kotiapukurssista voisi olla apua nuorille tulevaisuuden koulutuksiin hakiessa. Kyläseura voisi yhteistyössä paikallisen 4H-yhdistyksen kanssa toteuttaa kurssin ja tämän jälkeen ohjata koulutettuja niihin kotitalouksiin jotka kotiapua tarvitsevat. Kylän asukkaat voisivat hakea kotiapua kyläseuran kautta. (Lahden 4H-yhdistys, kotiapu, 2015.)

Mankilassa välimatkat ovat pitkiä, joten kotiavun järjestämisessä tulee ottaa huomioon miten työntekijä pääsee liikkumaan pitkät matkat. Mahdollinen kyläyhteistyö tarkoittaa sitä, että työntekijällä tulee olla auto jolla työmatkat kulkee. Vaikka Mankilassa kotiavun tarvitsijoita oli, ei niitä ole niin paljoa, että työpaikka olisi vain Mankilan alueella kannattavaa. Kylien välisen yhteistyön suhteen olisi kannattavaa kartoittaa tilannetta lähikylissä ja mahdollisesti myös koko Siikalatvan kunnan alueella.

Kyläseura koki, että selvitystyö on tarpeellinen koko kunnan kannalta ja se olisi hyvä toteuttaa myös koko kunnan alueella. Siikalatvan kunnalla toimii useampi kyläseura ja yhdistys, joten kotiavun tarjoaminen voisi toimia samalla kaavalla koko Siikalatvan alueella. Tai sama työntekijä voisi toimia aina muutamassa lähikylässä. Kotiapua järjestettäessä on tärkeää, että jokaisen asiakkaan kanssa tehdään heille sopiva ja henkilökohtainen suunnitelma kotiavusta. On myös tärkeää, että kotiapu palvelee

kaikkia osapuolia, asiakasta, työntekijää ja taustalla toimivaa organisaatiota. (Porkka ja Rabinä, 2015.)

Mankila on pieni maalaiskylä, jossa asukkaita on vähän, mutta kaikki asukkaat tuntevat naapurinsa. Suomessa on ollut monenlaisia hankkeita, liittyen kotiapuun kyläntarjoajana tai kylissä toteutettuna. Kylä auttaa ja välittää kriisissä –hankkeessa (2009-2011) tarkoituksena oli edistää naapurustoyhteisö kylissä. Hankkeen avulla eri kylille tehtiin naapuririnkejä, jotka auttavat kyläyhteisön asukkaita kriisi tilanteissa. (Suomen kylätoiminta ry, 2015.) Mankilan kokoisessa kylässä yhteisöllisyys ja naapureiden auttaminen on tärkeää, koska kaikki muu apu voi olla liian kaukana.

Siikajoki tulvii herkästi keväisin ja koska Mankila on laakeaa aluetta, tulva katkaisee herkästi kulkuyhteydet. Tulva tilanteissa asukkaiden tarvitsema apu ei välttämättä pääse paikalle, jolloin yhteisön ja naapuruston tuoma tuki ja apu voi olla jopa elintärkeää. Mankilassa voitaisiin kyläseuran toimesta tutustua kylä auttaa ja välittää kriisissä –hankkeen materiaaleihin ja sitä kautta lähteä rakentamaan naapuririnkejä, jotka auttaisivat naapurustoa omien voimavarojen ja osaamisen rajoissa. Kotiavun ei tarvitse välttämättä olla ammattiosaajien tuottamaa, vaan se voi olla myös lähimmäisen auttamista.

Mankilassa kotiapua voitaisiin toteuttaa myös kiertävä talonmies periaatteella. Kyläseura voisi hoitaa talonmiehen vuokraamisen, jolloin asukkaiden olisi helppo hakea apua. Talonmies voisi hoitaa kaikki korjaus- ja pihatyöt, joihin esimerkiksi vanhat ihmiset eivät enää pysty. Kiertävän talonmiehen ohella, voisi toimia esimerkiksi kiertävä isoäiti, joka voisi huolehtia lastenhoidosta ja tarvittaessa auttaa siivoushommissa. Mankilan kokoisessa paikassa tulisi osata hyödyntää naapuruston tuomaa tukea ja apua.

Vaikka Mankila onkin pieni ja syrjäinen maalaiskylä, on siellä monia erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa kotiavun tarjoaminen käytännössä. Kotiavun tarpeeseen vastaamisessa auttaa paljon kyläseuran, jonka aktiiviset toimijat jaksavat keksiä erilaisia tapoja vastata kyläläisten toiveisiin. Siikalatvan alueella toimii erilaisia järjestöjä, joiden kanssa kotiavun toteuttaminen olisi mahdollista. Mankilan lähikylissä on alkanut

viritä kyläseuroja, jotka pyrkivät alueelliseen kehittämiseen. Näiden uusien kyläseurojen kanssa tehtävä yhteistyö kotiavun tarjoamisessa, on mahdollista Mankilassa. Kotiavun tarpeeseen vastaaminen vaatii kyläseuralta erilaisten yhteistyöverkoston luomista ja halukkuutta tukea kylän asukkaita.

7 Loppupohdintoja

Opinnäytetyöni jälkeen jatkoselvityksiä koko Siikalatvan alueella voisi olla kotiavun tarpeen kartoittaminen kylä kohtaisesti. Mankilassa kotiavulle oli tarvetta ja voi olettaa, että koko kunnan alueella myös muilla kylille sille voisi olla tarvetta. Siikalatva koostuu neljästä vanhasta kunnasta, joten jokaisen entisen kylän alueella voisi tehdä tutkimuksen kotiavun tarpeesta. Kartoituksen jälkeen lähikylät voisivat yhteistyössä suunnitella ja toteuttaa kotiavun tarjoamisen alueittain.

Kyläseuran seuraavana vaiheena kotiavun suhteen on lähteä suunnittelemaan sen toteutusta käytännössä. Mahdollinen yhteistyö lähikylien kanssa tarkoittaa sitä, että kotiapua tulee kartoittaa myös niissä. Toisaalta Mankila ja Mankilan kyläseura voivat toimia edelläkävijänä ja esimerkkinä siitä, miten kotiapua on mahdollista toteuttaa kyläseuran toimesta. Kotiavun tarjoaminen Mankilassa kuitenkin vaatii jonkinlaista yhteistyötä jonkin toisen järjestön kanssa. Kyläseuran tulee myös tiedottaa yhteenveveto kyselyn tuloksista, jotta se ei jää irralliseksi vaan saa jonkinlaisen päätöksen.

Halusin tekemäni selvityksen ja opinnäytetyöni avulla tarjota Mankilan kyläseuralle kuvan Mankilan asukkaiden kotiavun tarpeen tilanteesta ja tarjota ideoita sen toteuttamiseksi. Tekemääni kyselyyn vastauksia saatiin hyvin ja kyläseurankin mielestä vastausprosentti oli yllättävän hyvä. Selvitystyön perusteella asukkaiden kotiavun tarpeen tilanteesta saatiin riittävän kattava kuva jatkoa ajatellen. Pohdimme yhdessä kyläseuran kanssa mahdollisia tapoja toteuttaa kotiavun tarjoaminen Mankilassa ja esittelin erilaisia mahdollisia yhteistyöverkostoja ja malleja kotiavuun tarjoamiseksi. Mankila on kuitenkin pieni syrjäkylä, jossa kotiavun tarvitsijoiden määrä ei ole kovin suuri. Tämän takia kotiavun tarjoamisen suhteen tulee miettiä erilaisia yhteistyöverkostoja ja mahdollisuuksia kylien välisestä yhteistyöstä.

Tekemäni selvitystyö on hyvä pohjatyö Mankilan kyläseura ry:n toiminnan kehittämistä ajatellen. Kartoituksen perusteella Mankilassa voidaan aloittaa kotiavun tarjoamisen suunnittelu ja tulevaisuudessa myös tarjoaminen. Tarpeen tilanne on tiedossa, samoin kuin se millaista kotiapua Mankilassa tarvitaan. Työhöni olen koennut myös ehdotuksia mahdollisista yhteistyöverkostoista, joiden kanssa kotiapua voitaisiin tar-

jota Mankilassa. Näiden ehdotusten perusteella Mankilan kyläseuran on helpompi lähteä suunnittelemaan kyläseuran tulevaisuuden toimintoja ja toimintansa kehittämistä.

Opinnäytetyöni avulla myös muut kyläseurat voivat kehittää omaa toimintaansa. Selvitystyö on tehty pelkästään Mankilan kylän asukkaille ja kotiavun toteutus ehdotukset on mietitty pelkästään Mankilan kylän kannalta. Kuitenkin ehdotuksia voi soveltaa muihinkin pieniin kyliin, jossa kotiavulle on esiintynyt tarvetta. Pienissä kylissä tärkeää on miettiä kaikkia mahdollisia yhteistyöverkostoja toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä sekä tietenkin toteutuksessa. Erilaiset yhteistyötahot tuovat kyläseurojen toimintoihin monipuolisuutta, erilaisia ideoita ja uusia näkökulmia. Yhteistyöverkostot myös helpottavat kyläseurojen toimintaa pienissä kylissä.

LÄHTEET

Finlex, Sosiaalihuoltolaki 1 luku 1§. Viitattu 5.11.2015

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Finlex, Sosiaalihuoltolaki 3 luku 17§, 20§ ja 21§. Viitattu 3.10.2015 ja 5.11.2015

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1982/19820710?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=sosiaalihuolto#L3>

Haapaveden-Siikalatvan seutukunta. Viitattu 22.11.2015 [http://www.haapavesi-](http://www.haapavesi-siikalatva.fi/sivu/fi/haapaveden-siikalatvan_seudun_kuntayhtyma/hankkeet/kylilla_kelpaa/)

[siikalatva.fi/sivu/fi/haapaveden-siikalatvan_seudun_kuntayhtyma/hankkeet/kylilla_kelpaa/](http://www.haapavesi-siikalatva.fi/sivu/fi/haapaveden-siikalatvan_seudun_kuntayhtyma/hankkeet/kylilla_kelpaa/)

Halme Nina & Perälä Marja-Leena 2014. Lapsiperheiden huolet ja hyvinvointi. Teoksessa Lammi-Taskula Johanna & Karvonen Sakari (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Hammar Teija 2008. Palveluiden yhteensovittaminen kotihoidossa ja kotiutumisen, Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy.

Hirsjärvi Sirkka, Remes Pirkko & Sajavaara Paula 2007. Tutki ja kirjoita, Helsinki: Tammi.

Häkkinen Hannele 2002. Ehkäisevät kotikäynnit vanhuksille 1. painos Helsinki: Suomen kuntaliitto, kuntatalon paino.

Junnonaho Sari, 2015 Sote-kuulemisessa käytiin värikästä keskustelua. Viitattu 13.11.2015 <http://www.siikkis.fi/etusivu/7736180.html>

Jyvässeudun 4H-yhdistys ry, kotiapu. Viitattu 12.11.2015.

<http://jyvaskyla.4h.fi/tyopalvelu/>

Lahden 4H-yhdistys, kotiapu. Viitattu 12.11.2015.

<http://lahti.4h.fi/nuorisotoiminta/kurssit/kotiapu/>

Lehto Juhani, Kananaja Aulikki, Kokko Simo, Taipale Vappu 2001. Sosiaali- ja terveydenhuolto 1.-3. painos Helsinki:WSOY

Mankilan kyläseura ry:n haastattelu, Porkka Rita (sihteeri), 2015. Viitattu 19.10.2015.

Mankilan kyläseura ry:n haastattelu 2, Porkka Rita ja Räbinä Anu, 2015.

Mankilan kyläseura ry, tietoa kyläseurasta. Viitattu 30.9.2015

<http://www.mankila.com/tietoa-kylaseurasta/>

MLL kunnan kumppanina. Viitattu 12.11.2015. <http://www.mll.fi/kuntayhteisty/>

Oosi Riikka, 2015. Yle uutiset. Viitattu 8.11.2015.

http://yle.fi/uutiset/tunnustuspalkinto_halutaan_jakaa_koko_kylan_kesken_vuoden_kyla_aikoo_juhlia_yhdessa/8425900

Perälä Marja-Leena, Halme Nina & Kanste Outi 2014. Lapsiperheiden kokemus palvelujen saatavuudesta ja tuen riittävydestä. Teoksessa Lammi-Taskula Johanna & Karvonen Sakari (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Rinta-Tassi Minna, 2015. Yle uutiset. Viitattu 3.11.2015

http://yle.fi/uutiset/lapsiperheilla_on_jalleen_oikeus_kotiapuun_mutta_moni_ei_sita_tieda/7891048

Siikalatvan kunta, kuntainfo. Viitattu 30.9.2015 <http://www.siikalatva.fi/kuntainfo>

Siikalatvan kunta, sosiaali- ja terveystyöpalvelut. Viitattu 7.11.2015

http://www.siikalatva.fi/sosiaali- ja_terveyspalvelut

Siikalatvan kunta, tietoa Siikalatvan kylistä. Viitattu 30.9.2015

http://www.siikalatva.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/siikalatva/embeds/siikalatvawwwstructure/15093_Siikalatvan_kylaesite_7.1.2014.pdf

Suomen kylätoiminta ry, kylä auttaa ja välittää kriisissä –hanke. Viitattu 16.11.2015.

<http://www.kylatoiminta.fi/fi/hankkeet/suomen-kylaetoiminta-ry-n-aikaisemmat-hankkeet/kylae-auttaa-ja-vaelittaetae-kriisissae.html>

Suomen kylätoiminta ry, kylät ja kyläyhdistykset ohjeita ja oppaita. Viitattu

13.11.2015 <http://www.kylatoiminta.fi/fi/kylatoiminta/Kylaetoiminta-Suomessa/ohjeita-ja-tukea-kylille.html>

Suomen kylätoiminta ry, maakunnalliset kyläyhdistykset. Viitattu 16.11.2015

<http://www.kylatoiminta.fi/fi/kylatoiminta/Kylaetoiminta-Suomessa.html>

THL, lapsiperheiden kotipalvelut. Viitattu 10.10.2015 <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/kotipalvelu>

Turunen Pirjo 2000 Ammattilaisena hoito- ja huolenpitotyössä. Teoksessa Väisänen Raija, Turunen Pirjo, Korhonen Sirpa, Räsänen Ahti, Pirinen Ritva & Rautjärvi Ritva Hyvinvoinnin Palapeli. 1. painos Helsinki: Hakapaino Oy.

Valli Raine 2010 Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Alatalo Juhani ja Valli Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 3.painos Juva:WS Bookwell Oy.

Väisänen Mervi ja Mulari Tuomo 2015 Perheiden saaman tuen kartoitus. Viitattu 6.11.2015. <http://www.autalasta.fi/dokumentit/kysely.pdf>

Yksityiset palvelut ja vapaaehtoisapu. Viitattu 5.11.2015

https://www.suomi.fi/suomifi/suomi/palveluoppaat/ikaantuvan_palveluopas/asumiseni/kotona_asujalle/yksityiset_palvelut_ja_vapaaehtoisapu/index.html

LIITTEET

1. Lisää tietoa jättien rakennushommista: <http://mankilankylajaitit.blogspot.fi/>
2. Lisää tietoa Mankilan kylän historiasta:
<http://lentavasika.fi/Mankilantarinat3.2.html>
3. Kyselylomake ja saatekirje:

Hei!

Olen yhteisöpedagogiopiskelija Humanistisesta ammattikorkeakoulusta, Tornion kampukselta ja opinnäytetyönäni teen kartoitusta kotiavun tarpeesta Mankilan kylän alueella Mankilan kyläseura ry:n tilauksesta. Oheiseen kyselyyn vastaamalla autat minua opinnäytetyössäni. Vastaukset tulevat ainoastaan tutkimusmateriaaliksi, eikä niitä käytetä muuhun tarkoitukseen. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonyymisti, joten kyselystä ei voi tunnistaa yksittäisiä perheitä/henkilöitä.

Palauttakaa kysely täytettynä postilaatikkoonne viimeistään 26.10.2015, josta se kerätään ja toimitetaan minulle.

Kyselyyn voit vastata myös netissä, linkki löytyy Mankilan kyläseuran Facebook-sivulta ja Mankilan kyläseuran kotisivuilta.

Eli, vastatkaa kyselyyn joko netissä linkin kautta (Mankila.fi tai Facebook->Mankilan kyläseura ry) tai oheisella lomakkeella, jonka laitate täytettynä postilaatikkoonne.

Suuret kiitokset jo etukäteen kaikille vastaajille vastauksista!

Terveisin,

Reetta Vähä, yhteisöpedagogiopiskelija

&

Mankilan kyläseura ry.

Kotiavun tarpeen kartoitus

1. Taloudessa asuvien henkilöiden lukumäärä *

- 1-2
- 3-5
- 6-8
- enemmän kuin 8

2. Asukkaiden iät (voit valita useamman vaihtoehdon) *

- Taloudessa asuu alle kouluikäisiä lapsia (0-6 -vuotiaita)
- Taloudessa asuu alakouluikäisiä lapsia (6-12 -vuotiaita)
- Taloudessa asuu yläkouluikäisiä lapsia (13-16 -vuotiaita)
- Taloudessa asuu nuoria (16-22 -vuotiaita)
- Aikuisia (23-65 -vuotiaita)
- Eläkeikäisiä (yli 65-vuotiaita)

3. Oletteko saaneet kunnalta kotiapua? *

- Ei
 - Kyllä, millaista?
-

4. Tarjoaako kunta riittävästi kotiapua? *

- Ei
- Kyllä
- En osaa sanoa

5. Olisiko teillä tarvetta kotiavulle? *

- Ei
- Kyllä

6. Millaista kotiapua tarvisitte? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- Siivousapua
- Lastenhoitoapua
- Kuljetusapua
- Kaupassa käynti (ym. asiointi)
- Jotain muuta, mitä?

7. Kuinka usein kotiapu olisi tarpeellista?

- 1-3 kertaa kuukaudessa
- 1-2 kertaa viikossa
- vähemmän kuin kerran kuukaudessa

8. Paljonko olisitte valmiita maksamaan kotiavusta? *

- 5€/h
- 8€/h
- 10€/h